

Νευροβιολογία της Μάθησης III

Η Επικούρεια φιλοσοφία, η βιολογική ψυχολογία και η αναζήτηση της ευδαιμονίας

ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ

ΝΕΟΚΛΕΟΥΣ ΚΑΙ
ΧΑΙΡΕΣΤΡΑΤΗΣ
ΑΘΗΝΑΙΟΣ ΤΩΝ
ΔΗΜΩΝ ΓΑΡΓΗΤΤΙΟΣ

ΚΗΠΟΣ
ΑΘΗΝΩΝ

ΦΙΛΟΙ
ΕΠΙΚΟΥΡΕΙΑΣ
ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ

Χρήστος Γιαπιτζάκης

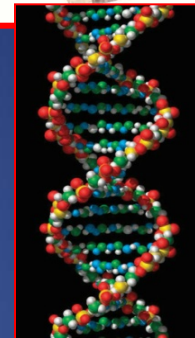
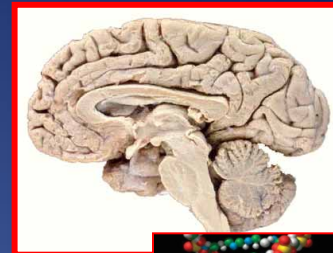
Επίκουρος Καθηγητής Νευρογενετικής
Α΄ Παιδιατρική Κλινική, Ιατρική Σχολή
Ε.Κ. Πανεπιστήμιο Αθηνών

Ιδρυτικό Μέλος

Φίλων Επικούρειας Φιλοσοφίας «Κήπος Αθηνών»

Η Επικούρεια φιλοσοφία, η βιολογική ψυχολογία και η αναζήτηση της ευδαιμονίας

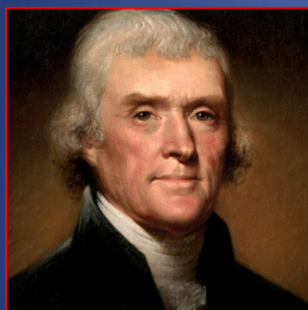
- **Η αναζήτηση της ευδαιμονίας** (φιλοσοφική προέλευση)
- Κύριες φιλοσοφικές προσεγγίσεις (μυθοπλασία-επιστήμη)
- Νευροβιολογία – Λειτουργία εγκεφάλου
- Γνωσιακή (Επικούρεια) ψυχοθεραπεία
- Διαχωρισμός Φιλοσοφίας και Επιστήμης ;
- **Συμπεράσματα**

Η αναζήτηση της ευδαιμονίας

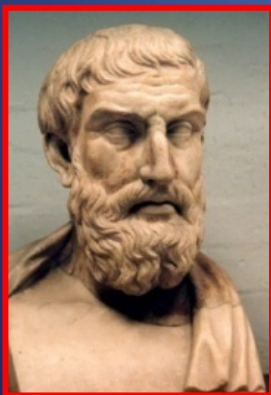

- **Απόφαση Ο.Η.Ε. 2012**
20 Μαρτίου: Παγκόσμια Ημέρα Ευδαιμονίας

- **Τόμας Τζέφφερσον (1743 – 1826)**
Διακήρυξη Ανεξαρτησίας ΗΠΑ (1776)

As you say of yourself, I too am an Epicurean. I consider the genuine (not the imputed) doctrines of Epicurus as containing every thing rational in moral philosophy which Greece & Rome have left us.

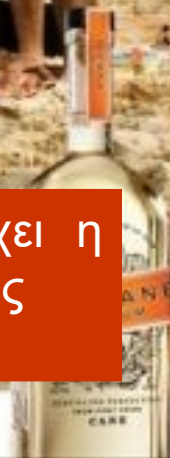
- **Επίκουρος (341-270 πΧ)**
Σκοπός κάθε έμφρονα ανθρώπου

Οι διαφημίσεις προβάλλουν ηδονικές καταστάσεις με φίλους, χαλάρωση, ασφάλεια κλπ. προσπαθώντας να τις συνδυάσουν με ένα καταναλωτικό προϊόν.

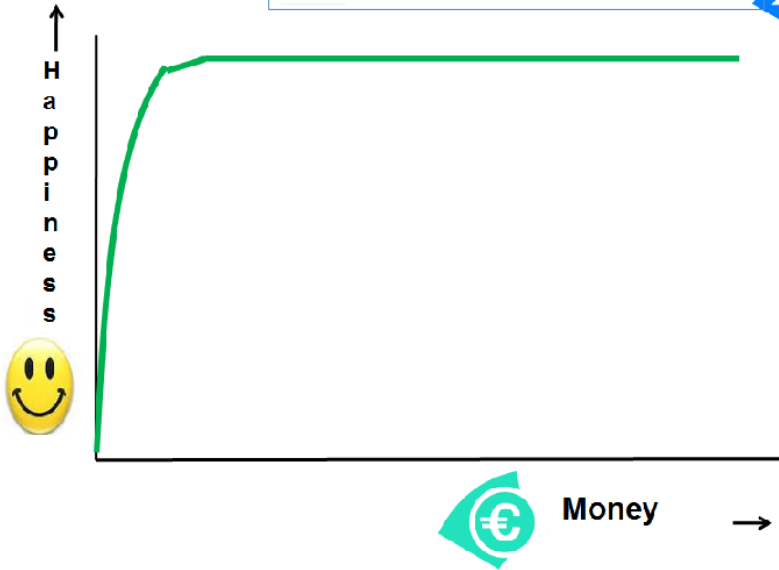
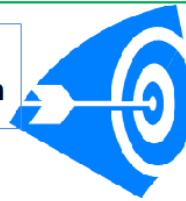

Στο συγκεκριμένο παράδειγμα σημασία έχει η ηδονή του φιλικού και χαλαρού περιβάλλοντος και όχι το διαφημιζόμενο ποτό...

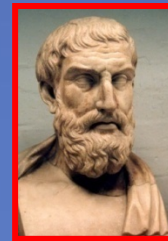
INTRODUCING THE WORLD'S FIRST BEACH CROQUET TEAM. THEY HAVE YET TO PLAY A GAME.

Necessary needs,
AND Friends, Prudence, Freedom

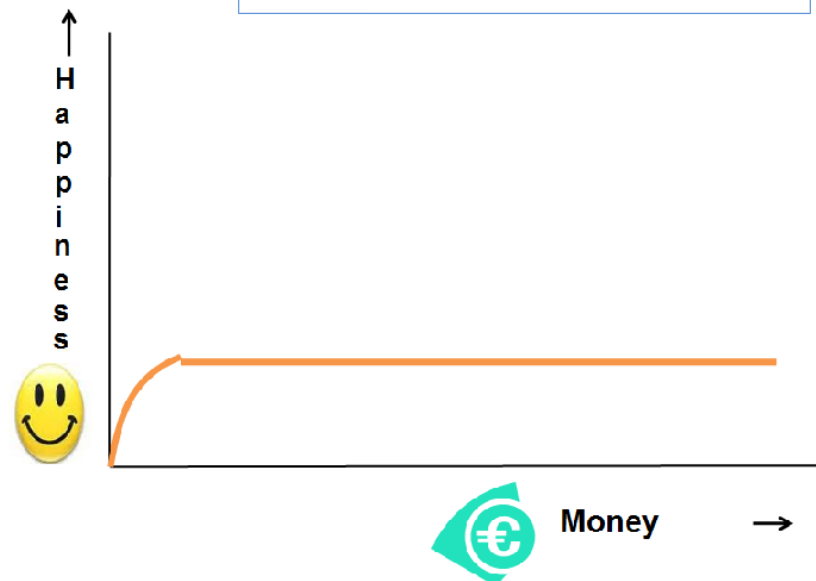
Σύγχρονες μελέτες
Ψυχολογίας
(Βιολογική Ψ, Θετική Ψ,
Γνωσιακή Ψυχοθεραπεία κλπ.)
Υποστηρίζουν την
φιλοσοφία του Επίκουρου
περί ευδαιμονίας

Μερικοί ακόμη
διαφωνούν
πιστεύοντας άλλα
και
παραβλέποντας
τα δεδομένα ...

Necessary needs,
WITHOUT Friends, Prudence, Freedom

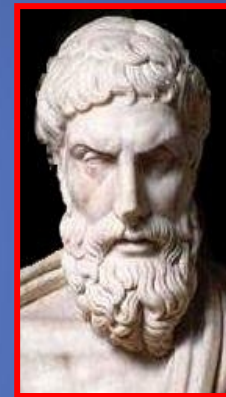
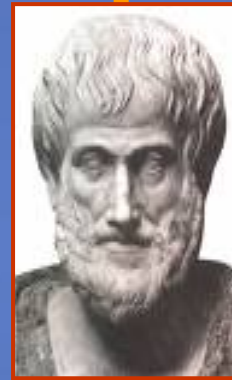
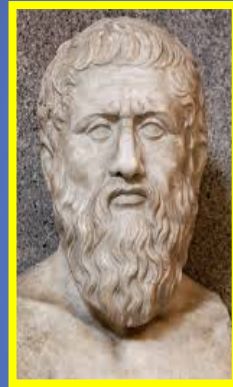
Ιμάνουελ Καντ «Κριτική του Καθαρού Λόγου» 1781

Δύο κύρια φιλοσοφικά ρεύματα

Νοησιοκρατία

“Εν αρχή ην ο λόγος”
(Πλάτων
Ντεκάρτ, Λάιμπνιτς)

Αισθησιοκρατία

“Εν αρχή ην η αίσθησις”
(Επίκουρος
Γκασσαντί, Λοκ)

Μέθοδοι

“Επιστήμη”
(μύθος, διαλεκτική, ρητορική,
λόγος, καθολικές έννοιες)

Ύλη ψυχή

«Η φύσις ουκ ακριβοί δια την της ύλης αοριστίαν» Αριστοτέλης ΠΖΓ778α5-8

1803

Ντάλτον απόδειξη ατομικής φυσικής

1800- Σήμερα Επιστήμη=Φυσιοκρατία

Φυσιοκρατία

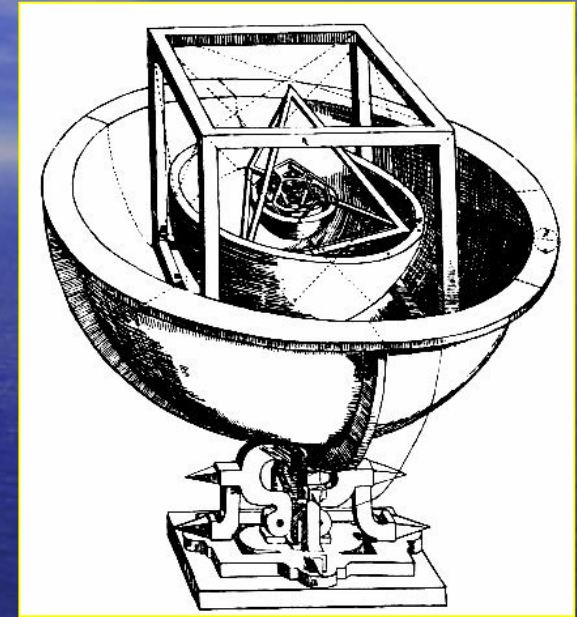
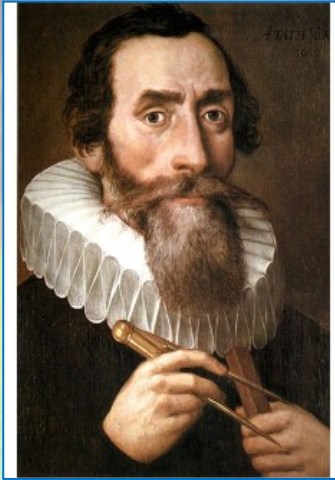
(εμπειρική παρατήρηση)

Υλική ψυχή

Το Παράδειγμα του Κέπλερ (Ηλιακό Σύστημα)

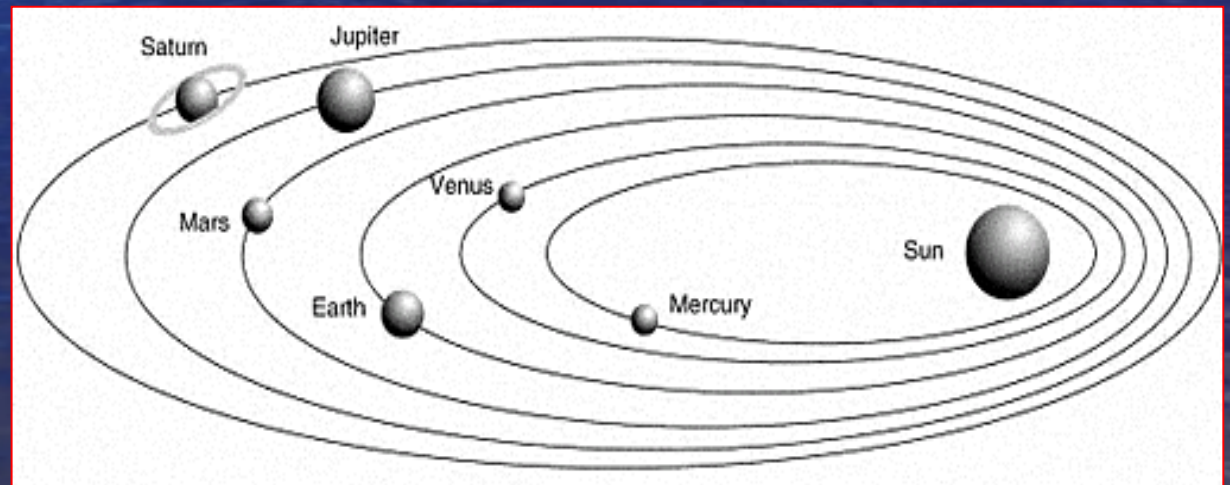
**Το πλατωνικό
νοησιαρχικό μοντέλο
(1596)**

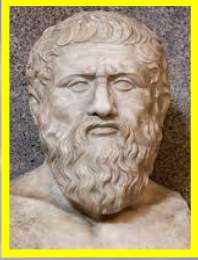
"Mysterium Cosmographicum"

**Το επικούρειο
αισθησιοκρατικό
μοντέλο (1609)**

"Astronomia nova"

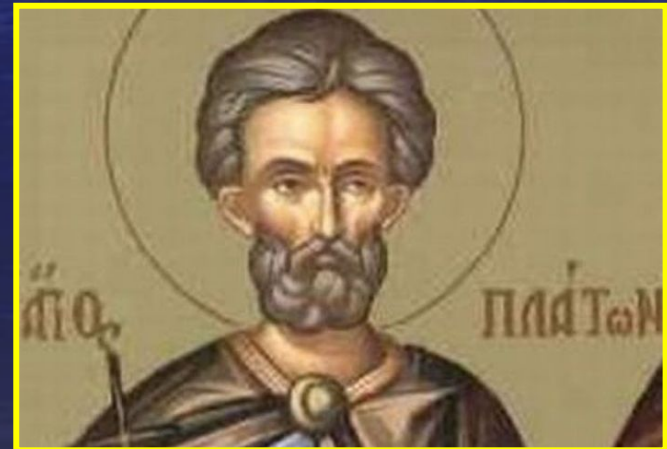

Πλατωνική μέθοδος διδακτικής μυθοπλασίας

Διαχρονική επίδραση Πλάτωνα

- Ο Πλατωνισμός επηρέασε τον **Ιουδαϊσμό** (μέσω του Φίλωνα του Αλεξανδρέα), τον **Χριστιανισμό** (μέσω του Βασίλειου Καισαρείας, του Ιωάννη Χρυσόστομου και του Αυγουστίνου) και τον **Ισλαμισμό** (μέσω του Αλ-Φαράμπι και του Αλ-Γκαζάλι).
- Ο χιλιόχρονος Μεσαίωνας αποτελεί ιδεολογικό τέκνο της Πλατωνικής φιλοσοφίας και γι' αυτό διατηρήθηκαν όλα τα έργα του Πλάτωνα (“Πολιτικός” Ποιμήν, Μύθος Ηρός-Κόλαση, Μυστικισμός).

Η Φυσιολογία (Επιστήμη) είναι μέσο για την ευδαιμονία των ανθρώπων

«Αφιερώνω όλη την ενεργητικότητά μου στην φυσιολογία (στην επιστημονική μελέτη της φύσης) και έτσι γαληνεύει η ζωή μου»

Επίκουρος (Προς Ηρόδοτο, ΔΛ Χ37)

«Δεν πρέπει να μελετούμε τη Φύση με αξιώματα **κενά περιεχομένου** και **αυθαίρετους νόμους**, αλλά **όπως απαιτούν τα φαινόμενα**. Διότι η Ζωή μας δεν έχει ανάγκη από **παραλογισμό** και **ανόητες δοξασίες**, αλλά από **ηρεμία**». *Επίκουρος (Προς Πυθοκλέα, ΔΛ Χ87)*

Κριτήρια της αλήθειας

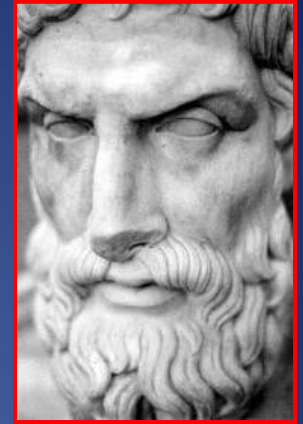
1. Αισθήσεις

- Αντιλαμβάνονται **εξωτερικά υλικά ερεθίσματα**, που αντιστοιχούν σε άτομα που προσπίπτουν στα αισθητήρια όργανά μας.
- Η κάθε αίσθηση είναι **άλογη**, δεν επηρεάζεται από αισθήσεις **όμοιες προηγούμενες** ή **ανόμοιες ταυτόχρονες** και κατά συνέπεια είναι **πάντοτε αληθινή**. Αντίθετα, η νοητική επεξεργασία των αισθήσεων μπορεί να λαθέψει.
- Η βέβαιη γνώση θα πρέπει να βασίζεται στην **μαρτυρία των αισθήσεων** :
«Εάν μάχεσαι ενάντια σε όλες τις αισθήσεις, δεν θα μπορείς να κρίνεις τίποτα εφόσον ισχυρίζεσαι ότι αυτές είναι ψευδείς» (Κύρια Δόξα XXIII).

Κριτήρια της αλήθειας

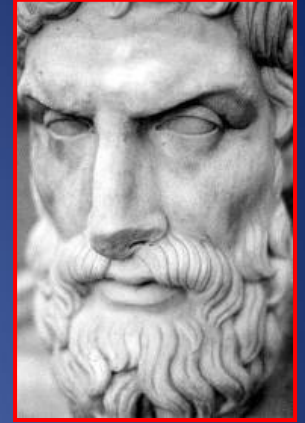
2. Έννοιες (προλήψεις)

- Οι αποθηκευμένες στο νου **έννοιες** προέρχονται από τις αισθήσεις.
- Οι έννοιες αυτές βασίζονται σε **επαναληπτικές αισθητικές εμπειρίες** και δεν χρειάζονται λεκτική απόδειξη, αφού είναι **ολοφάνερές σε όλους** («καθολική κατάληψις») και αποτελούν **κριτήριο ορθής δοξασίας**.
- Για παράδειγμα, είναι κοινή σε όλους τους ανθρώπους, που έχουν δει ένα τριαντάφυλλο, η **«εναργής πρόληψις του ρόδου»**, δηλαδή η ξεκάθαρη έννοια που βασίζεται σε παρατήρηση αυτού του υλικού αντικειμένου.

Κριτήρια της αλήθειας

3. Συναισθήματα (πάθη) ηδονής-πόνου

- **Συναισθηματικό κριτήριο** προσέγγισης του φυσικού περιβάλλοντος, αναγνωρίζοντας πως **ό,τι μας ευχαριστεί είναι καλό για τη φύση μας** και **ό,τι μας πονά είναι εχθρικό για τη φύση μας**.
- Τα πάθη της ηδονής και του πόνου αποτελούν ασφαλές **κριτήριο αλήθειας**, αλλά και **κριτήριο δράσης** για την επιλογή της ορθής πράξης και την αποφυγή της λανθασμένης πράξης με στόχο την **ευδαιμονική ζωή**.
- Ορισμένες φορές ο **σώφρων άνθρωπος** θα **επιλέξει να αποφύγει μια ηδονή** εάν προβλέπει ότι θα οδηγήσει σε **μεγαλύτερο πόνο** ή θα **επιλέξει έναν πόνο** εάν προβλέπει ότι θα οδηγήσει σε **μεγαλύτερη ηδονή**.

Ο Επίκουρος συνδύασε την
ατομική Φυσική του Δημόκριτου
και την **αισθησιοκρατική Βιολογία**
του **Αριστοτέλη**

διόρθωσε τις μεταξύ τους
ασυμβατότητες και
δημιούργησε μια εξαιρετικά
συνεκτική **Φυσιολογία**

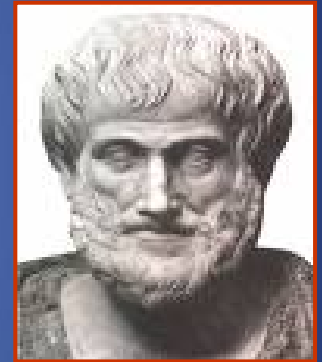
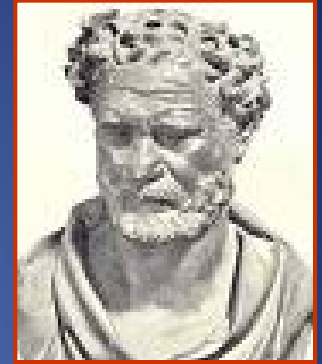
που **αποδείχθηκε σωστή**
σύμφωνα με τα δεδομένα
της σύγχρονης **Επιστήμης**
Επίδραση Επίκουρου

Αναγέννηση (Γαλιλαίος)

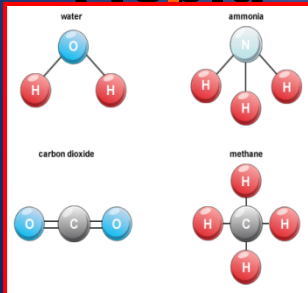
Εμπειρισμός (Λοκ)

Διαφωτισμός (Γάλλοι

Εγκυκλοπαιδιστές)

Άτομα
και
Μόρια

Κόσμοι στο Σύμπαν

Σφαιρική Γη

Εξέλιξη ειδών

Επίκουρος

Εμπειριστής, Ανθρωπιστής, Διαφωτιστής φιλόσοφος
Ιδρυτής της σχολής των Επικουρείων «Κήπος»

Ηθική

Ηδονή – Συγγενική με τη φύση μας

Πόνος – Εχθρικός προς τη φύση μας

Επιθυμίες

- Φυσικές και Αναγκαίες
- Φυσικές και Μη Αναγκαίες
- **Μη Φυσικές και Μη Αναγκαίες**

Φόβοι

Δεισιδαιμονία

Φόβος Ανυπαρξίας

**Φόβος Ανεκπλήρωτων
Επιθυμιών**

Ευδαιμονία

ηδονική κατάσταση (*καταστηματική ηδονή*)

απουσία σωματικού **πόνου** (*απονία*)

απουσία ψυχικής **ταραχής** (*αταραξία*)

Αρετή – Μέσον για την απόκτηση της ευδαιμονίας

Επιστήμη («Φυσιολογία») – Μέσον για την απόκτηση της ευδαιμονίας

Φρόνηση και Φιλία – τα σημαντικότερα συστατικά του βίου

**«Δεν υπάρχει ευχάριστη ζωή χωρίς φρόνηση, καλοσύνη και δικαιοσύνη,
ούτε ζωή με φρόνηση, καλοσύνη και δικαιοσύνη χωρίς να είναι
ευχάριστη»** Επίκουρος (*Κύρια Δόξα V*)

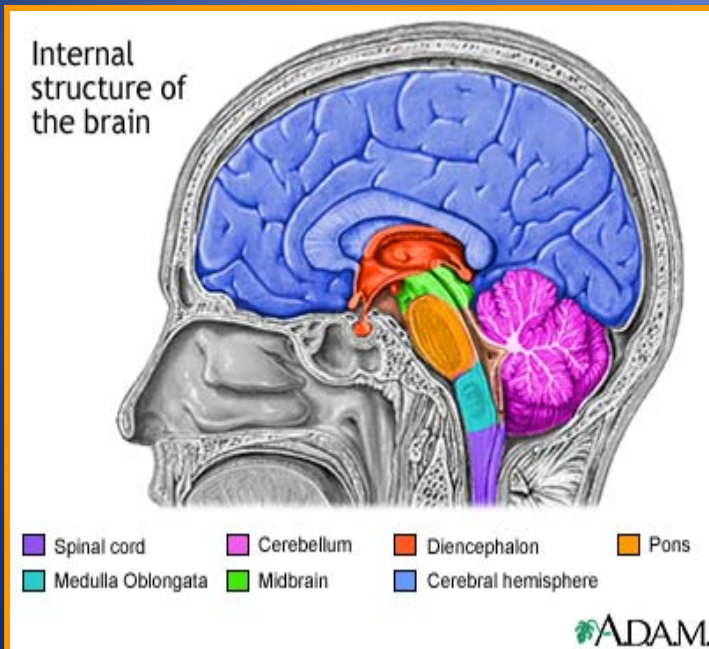
Ο Επίκουρος παρατήρησε την Φύση του Ανθρώπου

Νευροβιολογία- Βιολογική Ψυχολογία

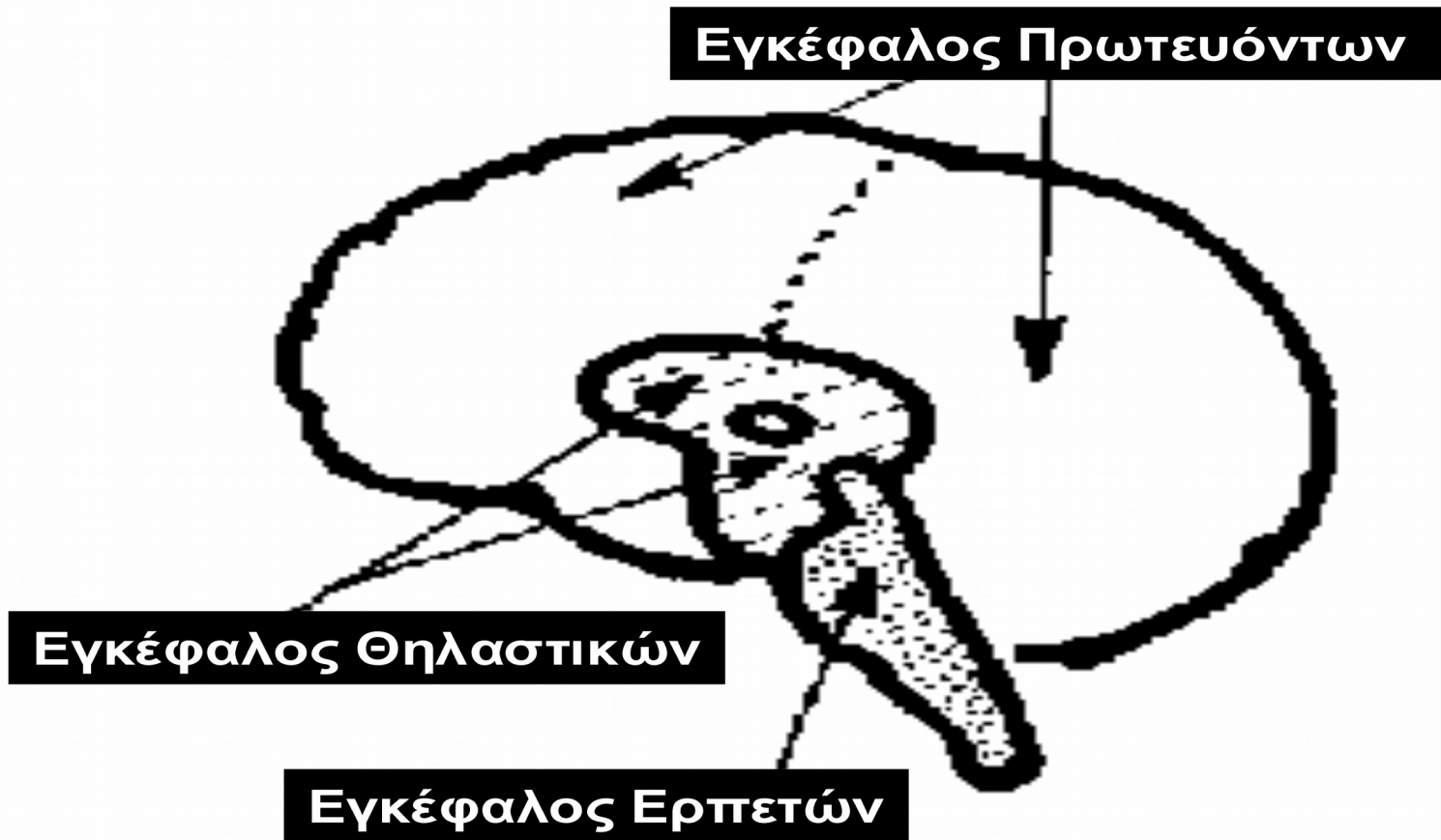
Εγκέφαλος

Συσχέτιση Δομής και Λειτουργίας

Εγκέφαλος του ανθρώπου

Προϊόν της Εξέλιξης

Εγκέφαλος του ανθρώπου

Προϊόν της Εξέλιξης

Intermediate brain (paleopallium)
Limbic system

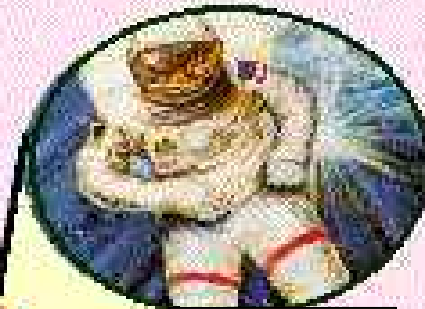
Emotions

ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑ

Rational brain
Neocortex (neopallium)

Intellectual tasks

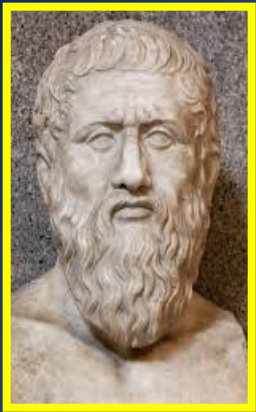

ΝΟΗΣΗ

Primitive brain (archipallium)
Self preservation, aggression

ΕΝΣΤΙΚΤΑ

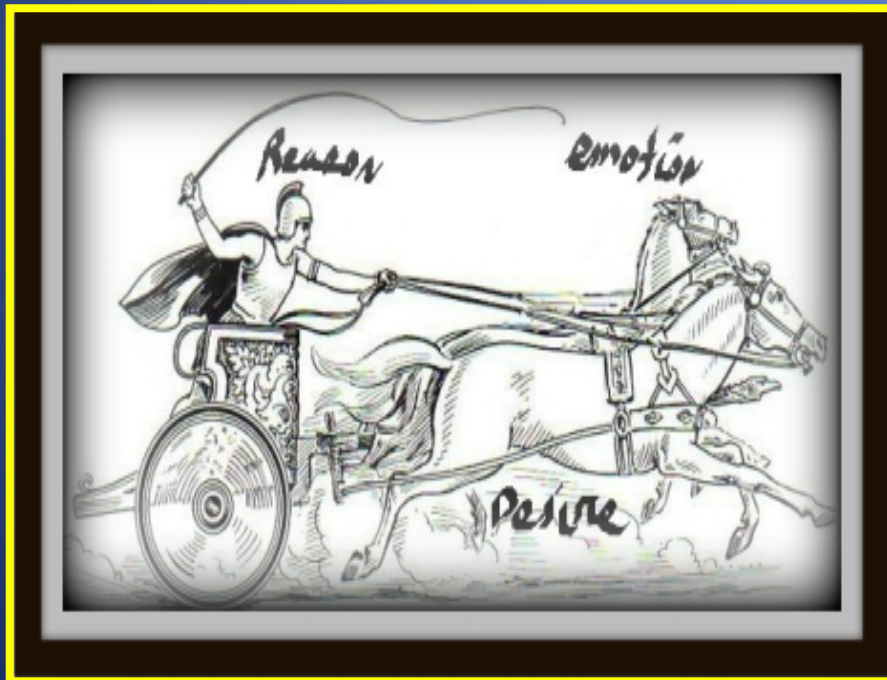

Μύθος Τριμερούς Ψυχής

(Πολιτεία 425c-445e)

Λογιστικόν (Ηνίοχος)

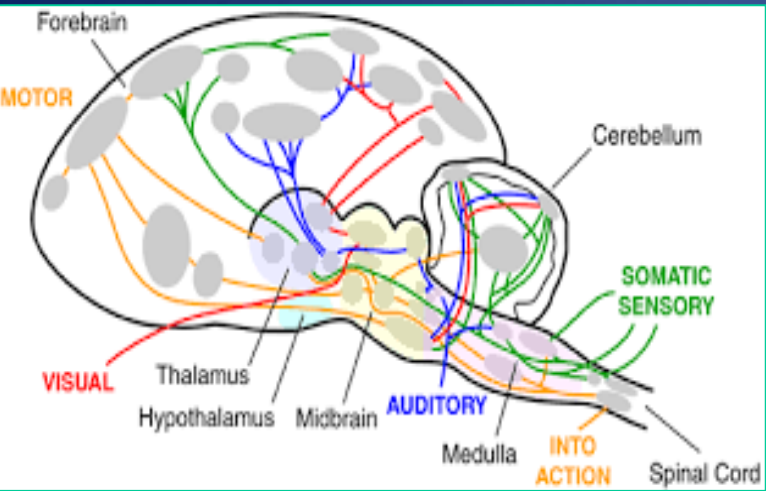
Θυμοειδές – Επιθυμητικόν (Ίπποι)

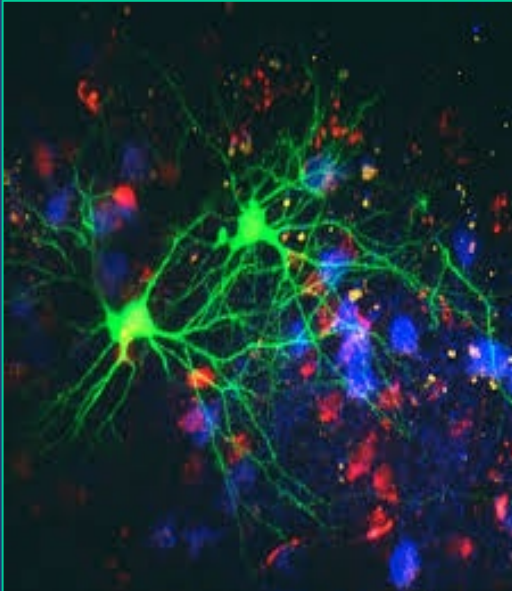
"ΩΣ ΑΡΕΤΗ ΤΟΥ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟΥ
ΜΕΝ Η ΦΡΟΝΗΣΙΣ,
ΤΟΥ ΘΥΜΙΚΟΥ ΔΕ Η ΑΝΔΡΕΙΑ
ΚΑΙ ΤΟΥ ΕΠΙΘΥΜΗΤΙΚΟΥ Η
ΣΩΦΡΟΣΥΝΗ.

Ο ΝΟΥΣ ΑΡΧΕΙ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΖΕΙ
ΤΟ ΘΥΜΙΚΟΝ ΥΠΑΚΟΥΕΙ ΚΑΙ
ΣΥΝΟΔΟΙΠΟΡΕΙ ΜΕ ΤΟΝ ΝΟΥ
ΩΣΤΕ ΝΑ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΔΑΜΑΣΕΙ
ΤΟ ΕΠΙΘΥΜΗΤΙΚΟΝ".

Κατά αντιστοιχία,
η ιδεώδης δίκαια πολιτεία
του Πλάτωνα
αποτελείται απο τρεις
κοινωνικές ομάδες:
τους κυβερνήτες,
τους φύλακες και
τους παραγωγούς
(κατά την φύσιν).

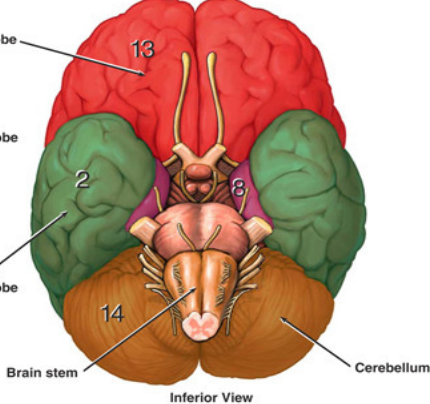
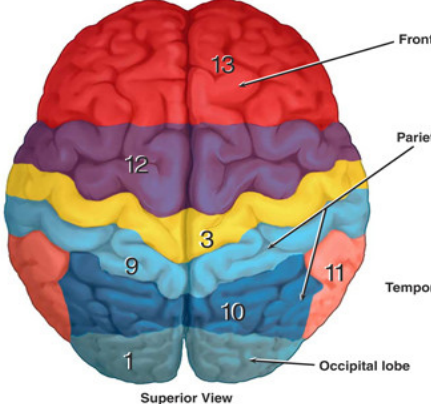
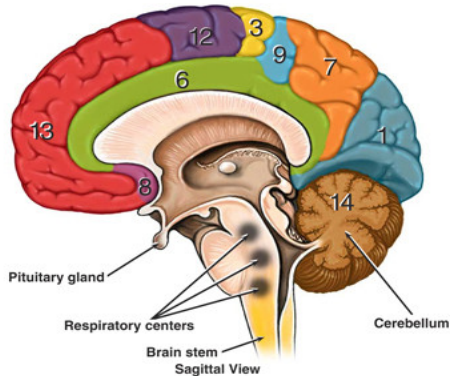
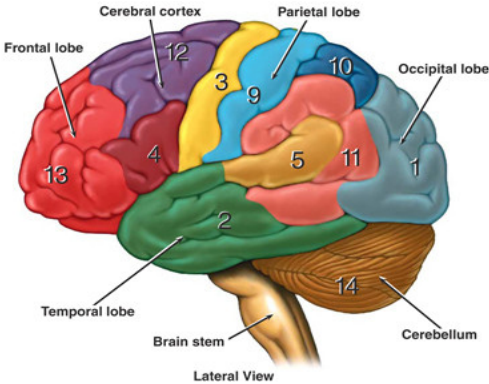

Anatomy and Functional Areas of the Brain

Υπάρχει πλαστικότητα!
Οι συνάψεις αλλάζουν
σε βάθος χρόνου
ανάλογα με την χρήση

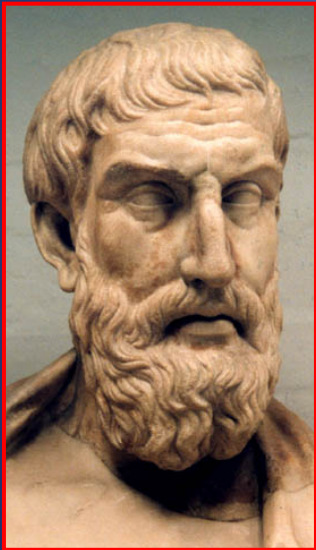
- Functional Areas of the Cerebral Cortex**
- 1 **Visual Area:**
Sight
Image recognition
Image perception
 - 2 **Association Area**
Short-term memory
Equilibrium
Emotion
 - 3 **Motor Function Area**
Initiation of voluntary muscles
 - 4 **Broca's Area**
Muscles of speech
 - 5 **Auditory Area**
Hearing
 - 6 **Emotional Area**
Pain
Hunger
"Fight or flight" response
 - 7 **Sensory Association Area**
 - 8 **Olfactory Area**
Smelling
 - 9 **Sensory Area**
Sensation from muscles and skin
 - 10 **Somatosensory Association Area**
Evaluation of weight, texture,
temperature, etc. for object recognition
 - 11 **Wernicke's Area**
Written and spoken language comprehension
 - 12 **Motor Function Area**
Eye movement and orientation
 - 13 **Higher Mental Functions**
Concentration
Planning
Judgment
Emotional expression
Creativity
Inhibition
- Functional Areas of the Cerebellum**
- 14 **Motor Functions**
Coordination of movement
Balance and equilibrium
Posture

Η Διδασκαλία του Επίκουρου ήταν η πρώτη ψυχοθεραπεία

Γνωσιακή Ψυχοθεραπεία

Διαχείριση Πληροφοριών με στόχο την ψυχική ισορροπία

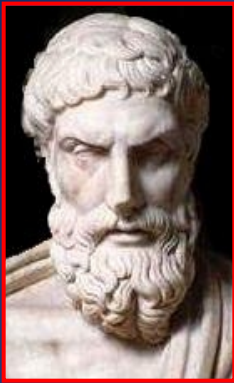
Επίκουρος:

«Όπως η Ιατρική δεν ωφελεί καθόλου εάν δεν θεραπεύει τις αρρώστιες του σώματος, έτσι και η Φιλοσοφία δεν ωφελεί εάν δεν θεραπεύει τα πάθη της ψυχής» (Π.Μ. 29.32.21).

Ίρβιν Γιάλομ:

«Όσο περισσότερα μαθαίνω για αυτόν τον εξαιρετικό Αθηναίο στοχαστή, τόσο πιο έντονα αναγνωρίζω τον Επίκουρο ως τον πρώτο υπαρξιακό ψυχοθεραπευτή» (Στον Κήπο του Επίκουρου, σ. 14)

Ψυχοθεραπευτική διδασκαλία στον Κήπο

Ο Κήπος ήταν μια αταξική κοινωνία φίλων που περιλάμβανε άνδρες και γυναίκες κάθε ηλικίας και τάξης, ελεύθερους και δούλους

Φιλόδημος *“Περί Παρρησίας”* (100-90 πΧ)
Περιγραφή της **μεθόδου διδασκαλίας των Επικούρειων**

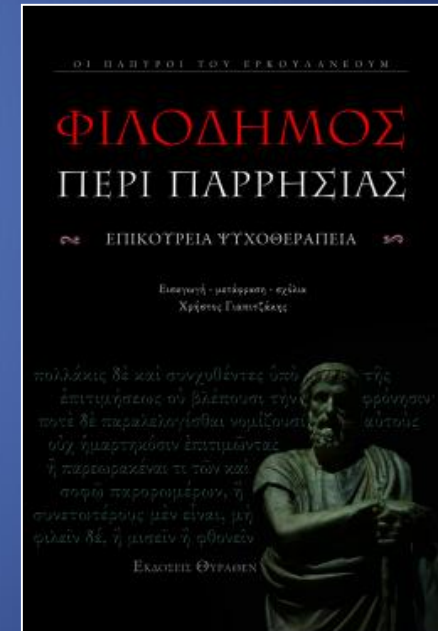
- ψυχοπαιδαγωγική
- ψυχοθεραπευτική
(της ψυχής θεραπεία)

Αναφορά στις μεθόδους που χρησιμοποιούσαν οι καθηγητές και οι διαφορετικές αντιδράσεις των διαφόρων μαθητών στην κριτική με παρρησία
Μεγάλη έμφαση στη συμμετοχή όλων σε μια διαδικασία κοινής εκτίμησης και αλληλοδιόρθωσης

(συνεχής αυτοκριτική και κριτική σε φιλικό περιβάλλον)

ΔΙ' ΑΛΛΗΛΩΝ ΣΩΖΕΣΘΑΙ

Φιλοδήμου Περί παρρησίας: Η επικούρεια ψυχοθεραπεία
(Μετάφραση-Σχόλια: Χ. Γιαπιτζάκης), εκδόσεις Θύραθεν 2017

Επιθυμίες κατά τον Επίκουρο

- Φυσικές και αναγκαίες (νερό)
- Φυσικές και μη αναγκαίες (σαμπάνια)
- Μη φυσικές και μη αναγκαίες (ματαιοδοξία)

Σύστημα Επιθυμιών

(ντοπαμίνη νικοτίνη)

Εγκέφαλος Ερπετών

Σύστημα Ηδονής

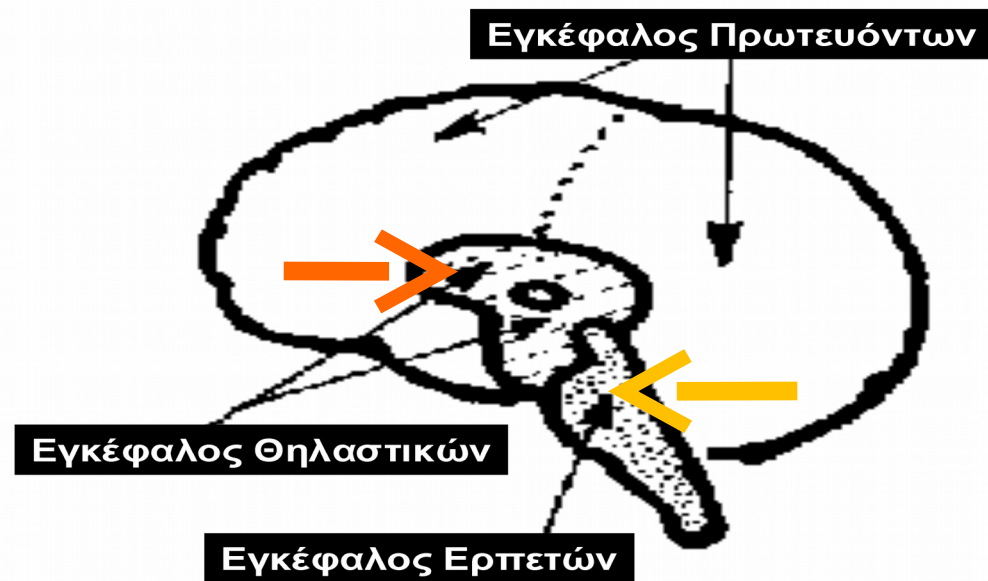
(ενδορφίνη)

Εγκέφαλος Θηλαστικών

Ηδονή κατά τον Επίκουρο

- Συγγενική στη φύση μας
- Αντίθετη του πόνου

Επιθυμία και Ευχαρίστηση
ΔΕΝ συνδέονται

Φρόνηση κατά τον Επίκουρο

- Μεγαλύτερη αρετή
- Ικανοποιεί τις Φυσικές και αναγκαίες επιθυμίες
- Αντιμετωπίζει ψυχοθεραπευτικά φόβους και άγχος

Σύστημα Νόησης

(συνάψεις φλοιού)

Εγκέφαλος

Πρωτεύοντων

Σύστημα Φόβου-Άγχους

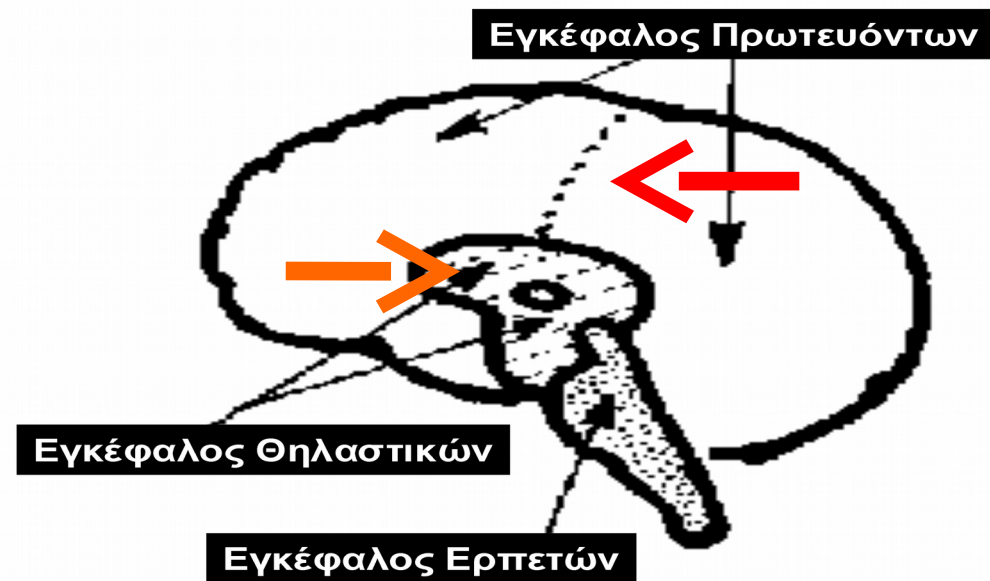
(σεροτονίνη)

Εγκέφαλος Θηλαστικών

Φόβος κατά τον Επίκουρο

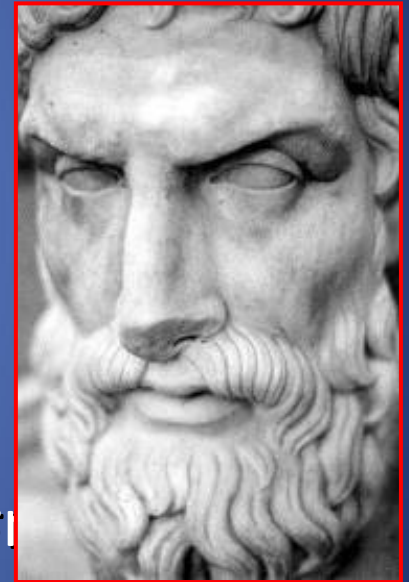
- Φόβος αγνώστου
(γνώση της φύσης)
- Φόβος θανάτου
(κατάργηση αισθήσεων)

Νοητική και Συναισθηματική Εκτίμηση της Κατάστασης

Η επικούρεια θεραπεία της ψυχής και η ΕΠΙΤΕΥΞΗ ΤΗΣ ΕΥΔΑΙΜΟΝΙΑΣ βασίζεται στην βιολογία του ανθρώπου

- οι **βασικές ανάγκες** των ανθρώπων οφείλονται στα **ένστικτα**,
- ο **σκοπός** της ανθρώπινης ζωής έχει **συναισθηματική βάση** και
- η **φρόνηση** είναι ο ανώτατος **ρυθμιστής** της **επιλογής** και της **ικανοποίησης** των **φυσικών αναγκών**, αλλά και της διατήρησις της **συναισθηματικής ισορροπίας** μέσω της **αρετής** και της **φιλίας**.

Αριστοτέλης: Τέλος η Ευδαιμονία

«Ψυχῆς ἐνέργεια τις
κατ' ἀρετὴν τελείαν»
(Ἠθικά Νικ. 1102α5-6)

Ἡ ευδαιμονία εἶναι ἐπιθυμία

«Ευδαιμονεῖν βουλόμεθα μὲν καὶ φαμέν,
προαιρούμεθα δὲ λέγειν οὐχ ἀρμόζει»
(Ἠθικά Νικ. 1111β28-29)

«**Ὀρεκτικός νους** ἢ προαίρεσις ἢ ὄρεξις
διανοητική» (Ἠθικά Νικ. 1139β4-5)

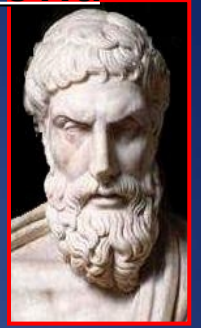
Φρόνηση

(βούλευση, κρίση, προαίρεση, πράξη)

Συνδέει ἐπιθυμία καὶ νόηση

Ἐπίκουρος: Τέλος ἡ Ευδαιμονία (Κατάσταση ἡδονική)

«Τὴν τοῦ σώματος υγίειαν
καὶ τὴν τῆς ψυχῆς ἀταραξίαν»
(Πρὸς Μενοικέα, Χ 128)

Ἡ ευδαιμονία εἶναι ἐπιλογή

«Τούτων γὰρ ἀπλανῆς θεωρία πάσαν
αἵρεσιν καὶ φυγὴν ἐπανάγειν οἶδεν ἐπὶ τὴν
τοῦ σώματος υγίειαν καὶ τὴν τῆς ψυχῆς
ἀταραξίαν, ἐπεὶ τοῦτο τοῦ μακαρίως ζῆν ἐστὶ
τέλος» (Πρὸς Μενοικέα, Χ 128)

«Τὸν ἡδὺν γεννᾶ βίον **νήφων λογισμὸς** καὶ τὰς
αἰτίας ἐξερευνῶν πάσης αἵρέσεως καὶ φυγῆς καὶ
τὰς δόξας ἐξελαύνων ἐξ ὧν πλεῖστος τὰς ψυχὰς
καταλαμβάνει θόρυβος. Τούτων δὲ πάντων ἀρχὴ
καὶ τὸ μέγιστον ἀγαθὸν **φρόνησις**» (Πρὸς
Μενοικέα, Χ 132)

Φρόνηση (πρακτικὴ σοφία)

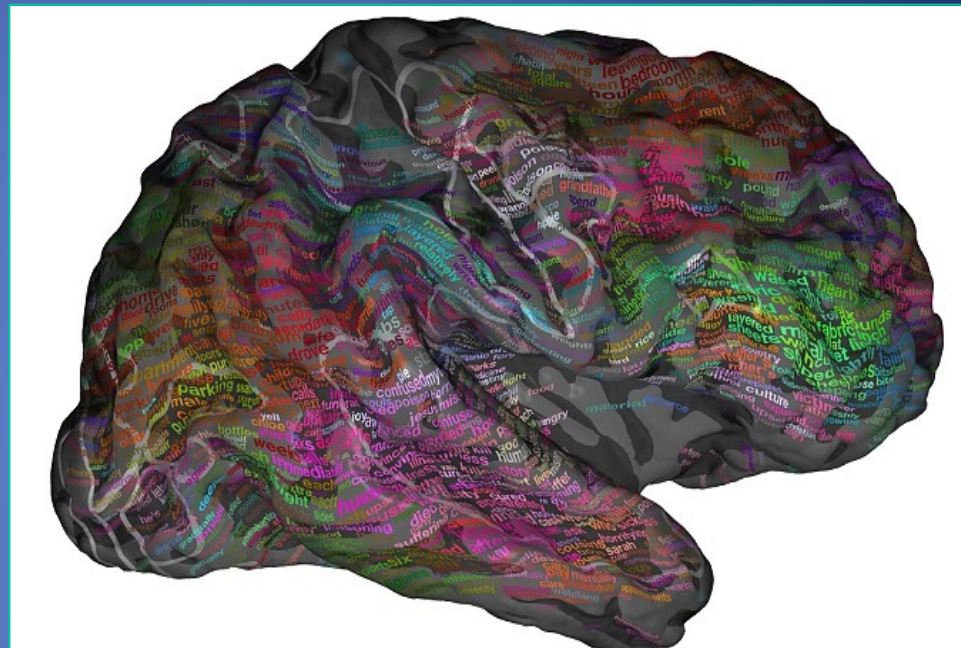
Νόηση χωρὶς ἐνστικτώδη ἢ
συναισθηματικὴ φόρτιση

Είναι οι έννοιες των λέξεων **άυλες**
ή **αποθηκευμένες στον εγκέφαλο;**

Ιδέες άυλες και αιώνιες,
όπως υποστήριξε ο **Πλάτων**

ή

Προλήψεις προερχόμενες από
επαναλαμβανόμενες
αισθητηριακές εμπειρίες,
όπως υποστήριξε ο **Επίκουρος**

Nature 532(7600):453-458. Apr 28, 2016.

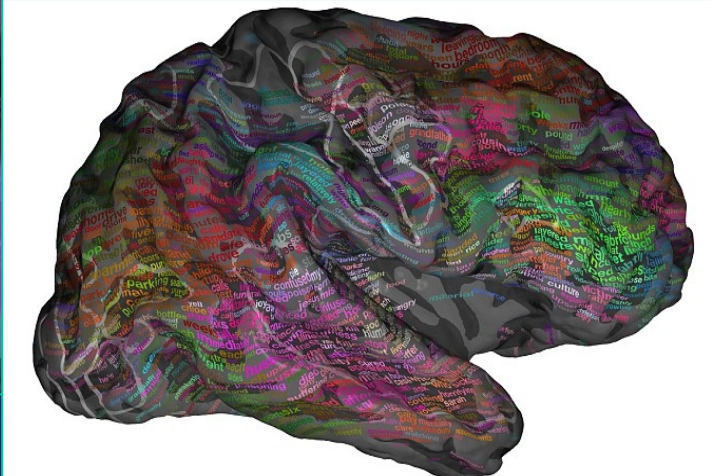
Natural speech reveals the semantic maps that tile human cerebral cortex.

Huth AG¹, de Heer WA², Griffiths TL^{1,2}, Theunissen FE^{1,2}, Gallant JL^{1,2}.

¹Wills Neuroscience Institute, University of California, Berkeley, California, USA.

²Department of Psychology, University of California, Berkeley, California, USA.

revideo

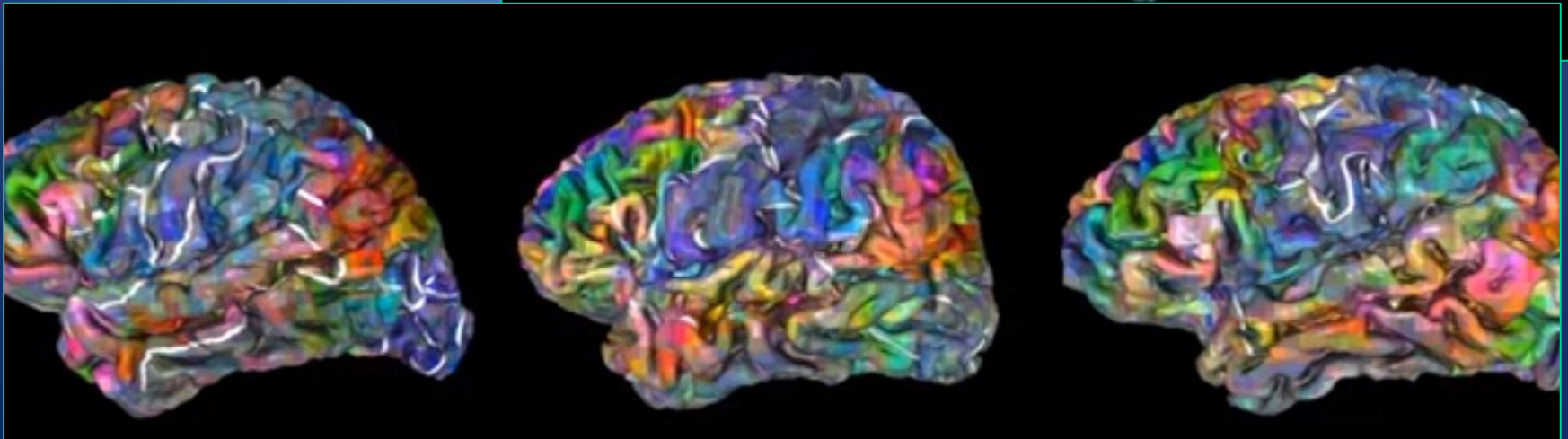
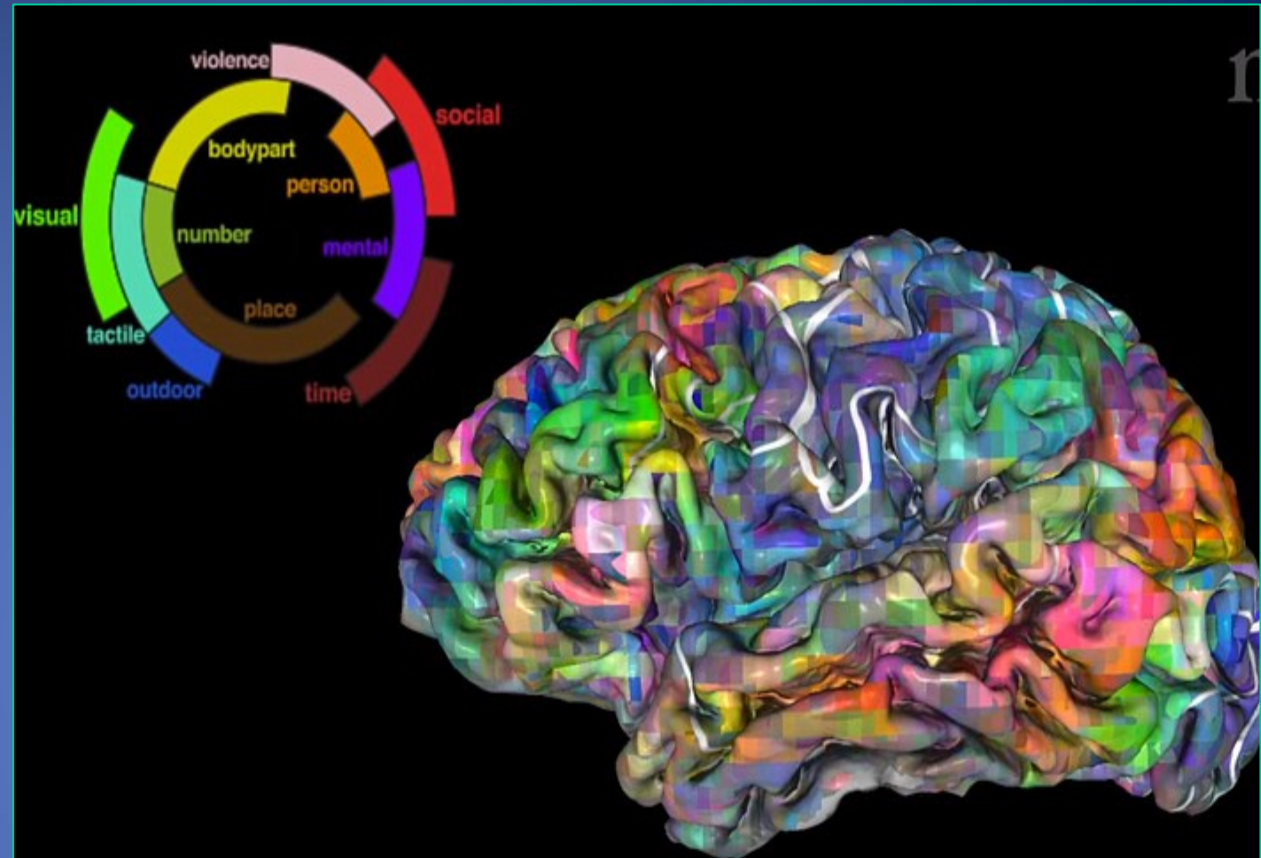

Κορυφή - Άνω (Top)

-Ντύσιμο, εξωτερική εμφάνιση

-Αριθμοί, μετρήσεις

-Τόπος, κτήρια

Χαρτογράφηση στον Εγκέφαλο Εννοιών Ελληνικής Γλώσσας

-Συντονιστής

Χ. Γιαπιτζάκης

Χ. Κανακά

Γ. Χρούσος

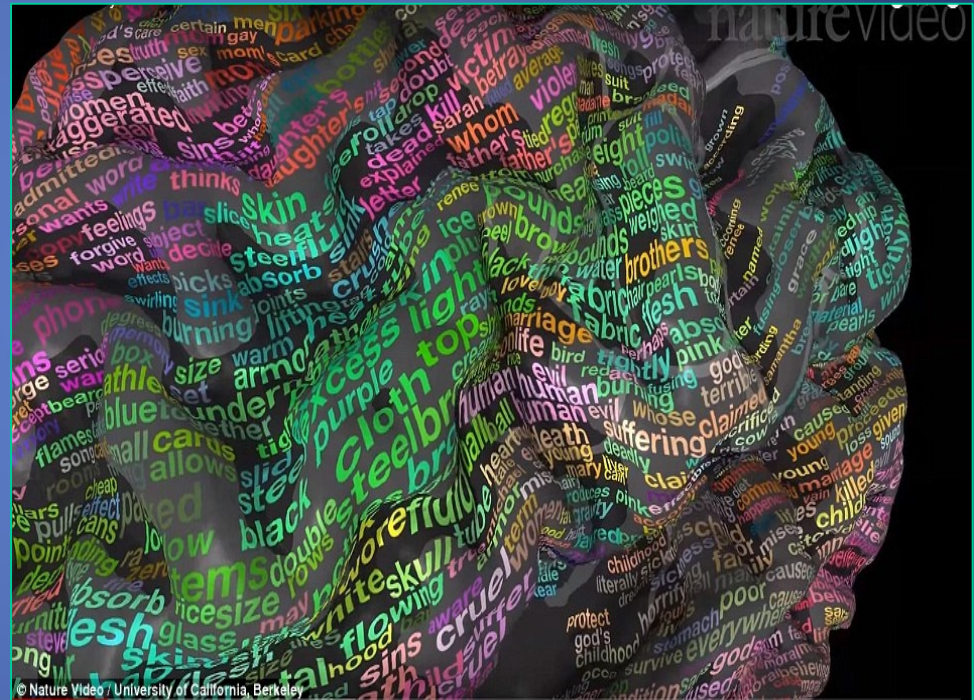
Μ. Γαβρά

Α΄ Παιδιατρική Κλινική
Ιατρική Σχολή ΕΚΠΑ

Ε. Πρωτοπαπαδάκης

Τμήμα Φ-Π-Ψ
Φιλοσοφική Σχολή

ΕΚΠΑ

Αν θέλουμε να είμαστε έμφρονες και ευδαίμονες

Όχι σε

- Ιδεοληψίες
- Αυταπάτες
- Λογοτεχνικές προσεγγίσεις της πραγματικότητας (μύθος, σοφιστική, ρητορική, διαλεκτική)

Ιδεοληψία: "Ο θεός/το σύμπαν με προσέχει – Μου αξίζει να μου έρθουν όλα όπως τα θέλω"

Το σύμπαν είναι αδιάφορο

Ιδεοληψία: "Όλες οι δυσκολίες σε μένα συμβαίνουν"

Η μεγέθυνση των προβλημάτων δυσχεραίνει την αντιμετώπισή τους

Ιδεοληψία: "Όλοι ασχολούνται μαζί μου"

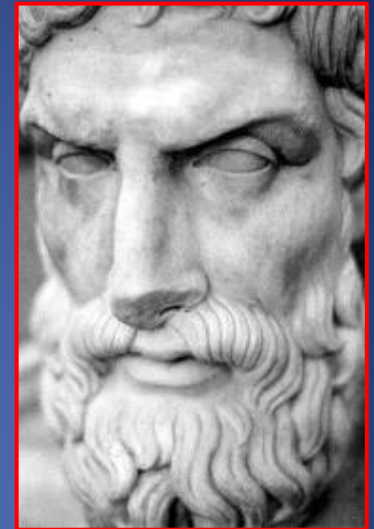
Όταν κάποιος επηρεάζει την διάθεσή μας, εκχωρούμε σε άλλους τον έλεγχο του εαυτού μας

Ατομική Ψυχική Ισορροπία
(φρόνηση - νηφαλιότητα)

Διάθεση προς άλλους
(καλή προαίρεση - ειλικρίνεια - φιλία)

Συμπεριφορά
(υγιής - ενάρετη)

Κοινωνικότητα
(δίκαιη - έντιμη)

**Οι ψυχικά υγιείς άνθρωποι
δημιουργούν τις υγιείς
ευδαιμονικές κοινωνίες!**

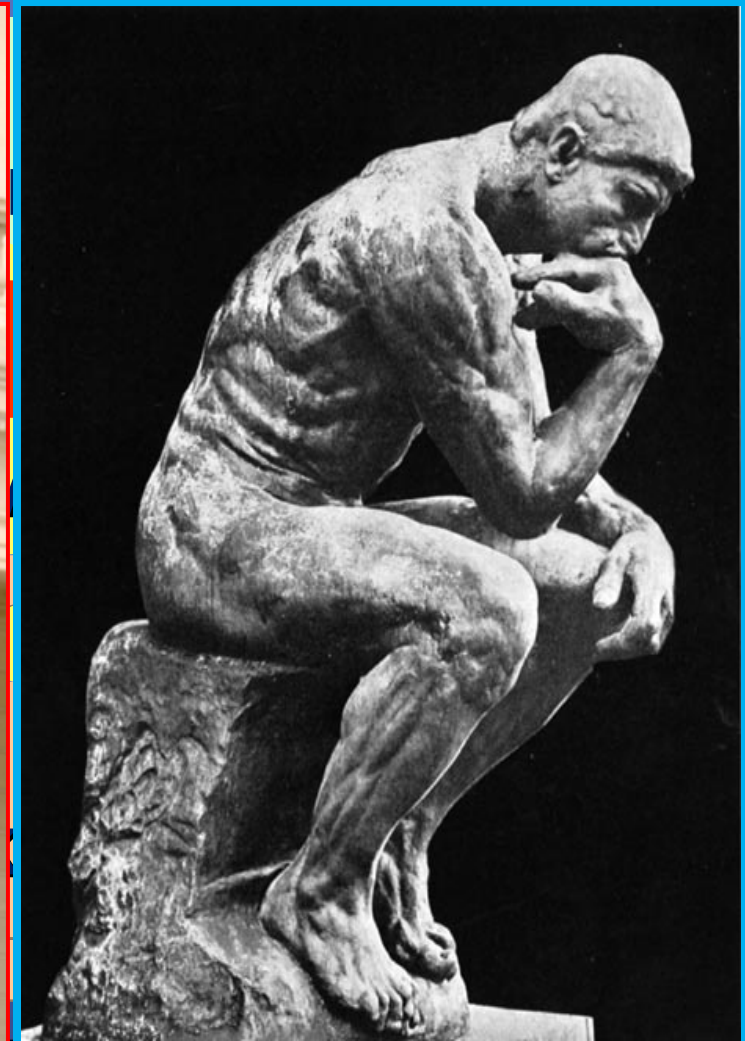
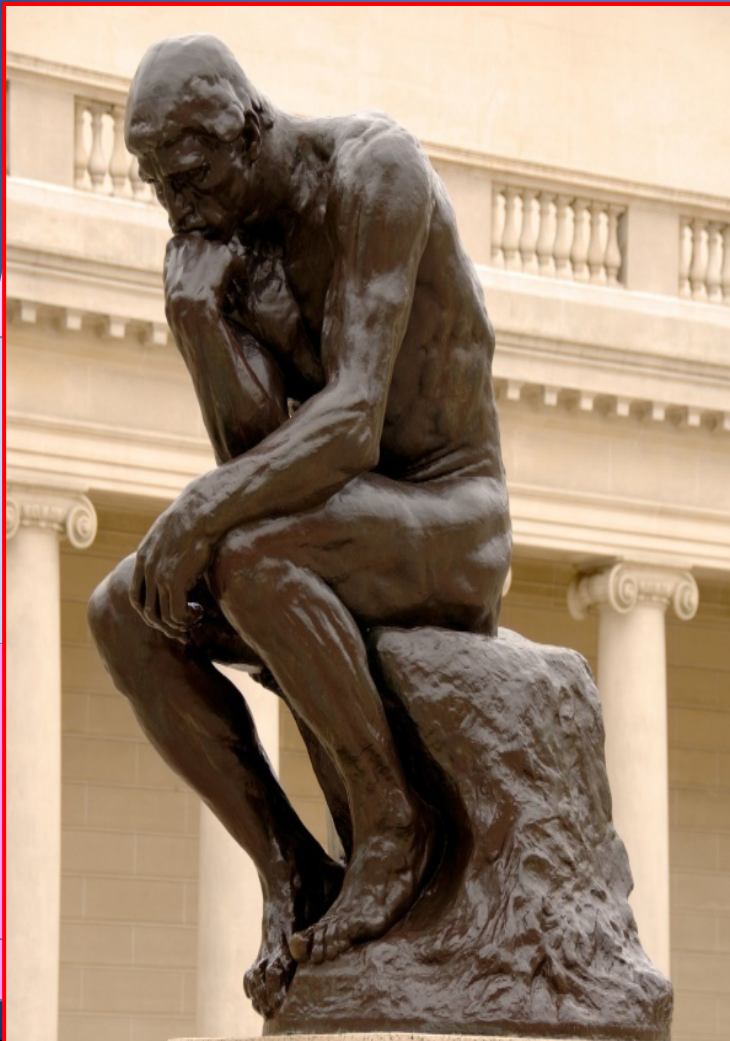
«ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ»

«ΘΕΤΙΚΕΣ»

«ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΕΣ»

(Απάνθρωπες!)

(Αρνητικές!)

«ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ»

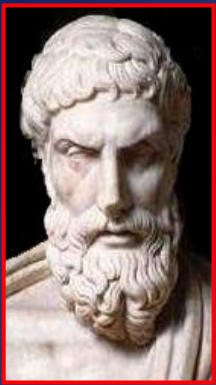
«ΘΕΤΙΚΕΣ»

«ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΕΣ»

ΤΕΧΝΗΤΟΣ ΔΙΑΧΩΡΙΣΜΟΣ!

Η επιβεβαίωση του Κανόνα και της Ηθικής του Επίκουρου από την σύγχρονη Νευροβιολογία

Συμπεράσματα

1. Ο Αριστοτέλης συστηματοποίησε την εμπειρική παρατήρηση της Φύσης, αλλά ο Επίκουρος με την αντικειμενικότητα και την αναλογική σκέψη έθεσε τα θεμέλια της Πειραματικής Επιστήμης
2. Η Ηθική του Επίκουρου στηρίζεται στην βιολογική φύση του ανθρώπου και α) αποτελεί βελτίωση της Ηθικής του Αριστοτέλη και β) απευθύνεται σε κάθε άνθρωπο
3. Τα δεδομένα της σύγχρονης Νευροβιολογίας υποστηρίζουν την δυνατότητα βελτίωσης του κάθε ανθρώπου και της αναζήτησης της ευδαιμονίας μέσω της επιστημονικής γνώσης και της φρόνησης

**Όχι Επιστήμη για την Επιστήμη
Όχι Φιλοσοφία για την Φιλοσοφία
Μέσα για την ευδαιμονία
των ανθρώπων**

Διαχρονική Ανάγκη Διαφωτισμού

«Εγώ βεβαίως θα προτιμούσα μελετώντας τη Φύση να ανακοινώσω με παρρησία αυτά που είναι ωφέλιμα σε όλους τους ανθρώπους, ακόμη και αν δεν συμφωνήσει κανείς μαζί μου, παρά να συμβιβάζομαι με τις κοινότοπες δοξασίες και να καρπώνομαι τον συχνό έπαινο των πολλών». Επίκουρος (*Επικούρου Προσφώνησις 29*)

«Η Φυσιολογία (Επιστήμη) δεν παρασκευάζει ανθρώπους κομπορρήμονες ή αερολόγους, που επιδεικνύουν την αμφιλεγόμενη παιδεία των πολλών, αλλά ανθρώπους σοβαρούς και αυτάρκεις, που έχουν υψηλό φρόνημα για τα πνευματικά τους προσόντα και όχι για τα πράγματά τους». Επίκουρος (*Επικούρου Προσφώνησις 45*)

Ευχαριστώ

για

την προσοχή σας!

Γεννηθήκαμε μια φορά και δεύτερη δεν υπάρχει. Ούτε θα υπάρξει στον αιώνα τον άπαντα. Εσύ όμως, ενώ δεν ορίζεις το αύριο, αναβάλλεις την χαρά. Και η ζωή μας χάνεται με τις αναβολές και ο καθένας από μας πεθαίνει απασχολημένος.

Μητρόδωρος ο Λαμψακηνός (Επικούρου Προσφώνησις 14)

ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ

ΝΕΟΚΛΕΟΥΣ ΚΑΙ
ΧΑΙΡΕΣΤΡΑΤΗΣ
ΑΘΗΝΑΙΟΣ ΤΩΝ
ΔΗΜΩΝ ΓΑΡΓΗΤΤΙΟΣ

ΚΗΠΟΣ
ΑΘΗΝΩΝ

ΦΙΛΟΙ
ΕΠΙΚΟΥΡΕΙΑΣ
ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ